

forslaget vedtages eller forkastes — jeg for mit Vedkommende skal ikke have Noget imod at gaa med til Sagens videre Behandling her i Thinget; det er ikke min Hensigt at foreslaa at negte dette Lovforslags Fremme — vil der aldrig nogenfinde her fra dette Thing blive gjort et Stormløb imod Universitetet i den Hensigt at komme den virkelige Kunst og Videnskab her i Landet tillivs. Dette er min Overbedisning, og derfor synes jeg, at de Herrer ikke skulle være saa mistænksomme og tro, at, naar der ikke bliver henlagt store Kapitaler og en særlig Fond til Universitetet, vil det gaa galt, naar der kommer Folk til Roret, som ikke ere i Overensstemmelse med de Herrer i politisk Henseende. Det forekommer mig, at en saadan Mistænksomhed mod os, der staa paa den anden Side, er ganske uberettiget.

Zable: En mangeaarig Erfaring har viist, at, naar man rører ved dette Spørgsmaal i denne Sal, vil der fremstaa meget forskellige Meninger. Grundet herpaa, tog jeg strax den Beslutning idag at gaa herhen, for at holde et saa vidt som mulig forsonende Foredrag, og for navnlig at forebygge, at saa Mange som mulig fra den modsatte Side fik Leilighed til at komme ind paa meget stærke Udtalelser, for at vi dog i denne Sag kunne komme til et for alle Parter nogenlunde heldigt Resultat. Det er Grunden, hvorfor jeg har begjæret Ordet. Naar de Herrer nu ville skjænte mig nogle Dieblitte — det skal ikke være noget langt Foredrag — skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa nogle Synspunkter, som jeg antager fra alle Sider ville findes berettiget. Det er ganske rigtigt, som det ærede Medlem fra Kjøge (Hørup) omtalte, at; da man i sin Tid stiftede Universitetet ligesom alle andre lignende Stiftelser, maatte man benytte den Betalingsmaade, som da var i Brug, nemlig at man stiftede Institutionen ved Sordegods og Indtægter af Sordegods. Nu vil Enhver indrømme, at, selv om vi ikke havde, som det hedder sig, „spist“ af Universitetes Kapitalformue, vilde det dog ikke have været muligt ved de Midler, som vare henlagte til Universitetet, at fyldestgjøre de Krav, der bestandig fra Videnskabens egen Side stilles til denne Anstalt, saafremt den skal svare til sit Navn. De Herrer vide jo, at det skal være et Læreværk, for at bruge et dansk Udtryk, som omfatter samtlige Lærefag, eller som det hedder „universis disciplinis“. Men naar vi siden have maattet oprette, og Staten ogsaa i sin eneveltdige Tid har maattet oprette Anstalter, som søge at bøde paa, at Universitetet ikke selv kunde overkomme det Hele — jeg skal nævne, hvad jeg i sin Tid har omtalt, Landbohøjskolen og det polytekniske Læreværk — saa ville de Herrer se, at Diemedet, som Universitetet fra først af skulde have fyldestgjort med sin Kapitalformue, har Staten paa anden Maade maattet fyldestgjøre ved Statens egne Midler og efter vor

Maade at varetage disse Formaal paa. Nu kunde der maaske være Spørgsmaal, om ikke Universitetet paa Grund af den lange Bane kunde ønske fremdeles at fortsætte sin Maade at virke paa, og dertil vil jeg sige, at var der ikke nogen anden Maade at løse dette Spørgsmaal paa end ved selv at lade det administrere Sordegods og Andet, naar det nu endelig vil have noget Saadant, lad os saa lægge en Del af Domænerne ind under Universitetet, istedet for at tage en Del af Kapitalformuen fra Kommunitetet eller tage det fra Statens Kasse. Naar Universitetet nu endelig ønsker denne Maade at lønne paa, var der jo ikke Noget i Veien for, at nogle af Domænerne kunde lægges ind under Universitetet. Men ærede Herrer ville jo se, at vi dog kunde have Grund til efter vore Lidsforhold at gaa en anden Vej. Hvor godt endog saa Universitetet har administreret sit Sordegods — jeg vil ikke indrømme denne Administration nogen Kritik; man indrømmer fra visse Sider, at den ikke har været daarlig — vilde det saa dog ikke være urigtigt i vore Dage at have denne Slags Administrationer af Statens Eiendomme paa mange forskellige Hænder? Vilde det ikke være det bedste, at ligeartede Ørene af Statsstyrelsen i et saa lille Land som vort bleve bestyrede ensartede. Naar vi gaa ind paa denne Betragtning, maa jo en Del af de særlige Fonde, som høre under Kirke- og Undervisningsministeriet, med Nødvendighed efter fornuftige Grundsatninger blive lagte ind under et Ministerium, der er mere kaldet til paa en fornuftig Maade at administrere disse Eiendomme, disse Gods. Hvis jeg kunde tænke mig, at man i et Nu kunde forvandle Mistænning til Lillid, hvis man kunde, som den ærede sidste Raler omtalte, forvandle Mistænksomhed til god Tro, mener jeg, at der ikke var det Ringeste i Veien for at lade det gaa, ikke som hidtil, men at lade alle disse Midler bestyre paa sædvanlig Maade paa Finantsloven, anerkjendende, at Universitetet selv i denne Stilling, hvori det nu er, er en gammel Statsinstitution, der kan forbedres ligesom alle andre Institutioner, og som kræver de Udgifter, der ere nødvendige for dets fortsatte Virksomhed. Jeg mener, at man meget trøstigt kan gjøre det og paa Finantsloven i Genhold til de bestaaende Love give det Bølsb, der er nødvendigt dertil. Jeg tror ikke, at nogen Mand ved Universitetet under saadanne Forhold vilde være den allermindste Tvivl om, at det her vilde gaa, som det hidtil er gaaet, at Universitetet vil faae, hvad det skal have, dersom man lod de Midler, der vare henlagte til Universitetet, administrere paa en fornuftig Maade til Bedste for Statskassen under en anden Ledelse. Jeg kunde have Opfordring til at omtale, at Statseiendomme, som vel kunne give Udbytte, ikke altid blive administrerede paa en saadan Maade, at Staten kan være tjent dermed, idet de ikke overlodes til lyndige Hænder. — Da jeg har ta-